

Iedereen heeft een zwak punt. Mijn vader prentte me dat in toen hij me leerde boksen. Ik was kleiner dan de meeste jongens, maar hij liet me zien dat zelfs de afschrikwekkendste tegenstander een gat in zijn verdediging heeft, een plek die niet afgedekt is, een fout die ze altijd herhalen. Hij leerde me ook dat het niet voldoende is om alleen dat punt te vinden, je dient ook een hart te hebben dat koud genoeg is om je inzicht zonder aarzelen te gebruiken.

En daar had je mijn zwakke punt. Een hart dat bloedde voor iemand zoals ik, dat elke zwakte herkende als was die van mij. Maar ik leerde en mijn hart werd kouder. Ja, je zou zelfs kunnen zeggen dat mijn hart nu ijskoud is, een dode vulkaan die acht jaar geleden zijn laatste uitbarsting had. En ook toen was het al koud. Koud genoeg in elk geval om al een moordenaar te zijn.

Dat dacht ik toen ik in Kjelsås in Oslo op het trapje stond van een villa met garage en boomgaard. Dat ik een moordenaar ben.

Het was zaterdagavond, bijna acht uur en ik had zojuist mijn duim gedrukt op de voordeurbel. Onder de bel hing een keramiektegel in de vorm van een hart en daarop stond dat hier de familie Halden woonde met daaronder een smiley.

Ik weet niet of ik dat met de moordenaar dacht omdat ik een slecht geweten had, of dat ik mezelf ervan wilde verzekeren dat ik dit kon omdat ik al ergere dingen had gedaan. Mijn hart sloeg sneller toen ik in huis voetstappen hoorde naderen. Rustig nu. Heb schijt aan alles, doe het gewoon.

De voordeur ging open.

‘Goedenavond?’

De man was lang, veel langer dan mijn één meter vijfenzeventig. Slank, bijna mager. Grijs haar, jong gezicht, eenenveertig jaar, ik had het gecheckt. Achter hem in de gang zag ik twee buitenpakken voor kinderen hangen en schoenen in grote en kleine maten in een georganiseerde chaos die zo typerend is voor gezinnen met kleine kinderen. Volgens de kadastrergegevens kochten ze vier jaar geleden dit huis. Ik gokte dat de vrouw des huizes deze villa wilde toen nummer twee op komst was. Dat had ik tenminste opgemaakt uit haar berichten op Instagram. Hij had liever een huis gehad iets hoger op de berg, dichterbij zijn hardloop- en skigebieden. Tijdens het googelen was zijn naam meermaals opgedoken op de deelnemerslijsten van plaatselijke skitochten en oriëntatietoeren. Maar de laatste keer was een aantal jaar geleden, dus kennelijk had hij veel minder tijd om te trainen. Deels omdat twee kinderen meer dan twee keer zoveel werk zijn, maar vooral omdat het bedrijf dat hij begonnen was met zijn collega Jon Fuhr veel meer tijd – en niet minder – opslokte dan toen ze voor een baas werkten. Dat nam ik tenminste aan, maar ik vermoedde dat ik er niet ver naast zat. Het bedrijf heette GeoData en het had de opdracht gekregen om de geologische omstandigheden rond de Toddetunnel in kaart te brengen in verband met het omleggen van de rijksweg die tot nu toe door Os liep. Dat was al het geval geweest ver voordat de weg in 1931 het predicaat rijksweg had gekregen.

Ik schraapte mijn keel. ‘Roy Opgard. Ik weet niet of je me nog herkent?’ Ik trachtte het gezicht te trekken van boer-in-de-stad, maar betwijfelde of dat lukte, ik vreesde dat ik er nog steeds uitzag als Roy. Beetje somber, gesloten, gereserveerd. Gelukkig voor mij was dat net het type in wie de Noren vertrouwen hadden. Kennelijk menen we dat er een correlatie is tussen verlegenheid, sociale onhandigheid en eerlijkheid. Nou ja, dat vond ik zelf ook, dus dat was prima.

Bent liet een lang ‘aaah’ horen, een mix van ‘ja’ en ‘ik weet het niet.’

‘Ik heb je auto gerepareerd toen je in Os aan het werk was,’ hielp ik hem herinneren.

Bent zwaaide met zijn hand door de lucht. ‘Natuurlijk! Goed werk heb je toen geleverd!’ Op zijn voorhoofd kwamen rimpels in de vorm van een v. ‘Heb je het geld niet ontvangen?’

‘Jazeker.’ Ik probeerde te lachen. ‘Sorry, ik had misschien even moeten bellen, maar zo doen we dit in ons dorp. We gaan gewoon even langs. Ik ben in Polen geweest, ben zojuist geland en aangezien ik toch in de stad was bedacht ik dat ik even iets bij je langs kon brengen wat nog in het handschoenvakje van mijn auto lag. Hier gaat het om.’

Ik liet het hem zien. Aan Bents gezicht zag ik dat hij geen flauw idee had wat dat metalen ding was.

‘Ik ontdekte het toen je je auto al lang had opgehaald. Ik ben gewoon vergeten het terug te zetten. De auto doet het prima zonder, maar veel beter met. Waar is je auto?’

‘Mijn auto? Nu? Ik kan het er wel zelf in zetten, hoor. Wat is het eigenlijk?’

‘Hoe ben je van plan dat te doen?’

Bent keek me aan. Hij lachte en schudde zijn hoofd. ‘Geen idee.’

‘Je hebt me betaald voor werk dat ik deze keer niet goed afgeleverd heb. Het kost me maar vijf minuten. Waar...?’

‘In de garage,’ zei Bent, hij schopte zijn pantoffels uit, pakte de sleutels van de Audi van een haakje en begon een paar joggingschoenen aan te trekken. ‘Camilla! Ik ga even naar de garage!’

Van ergens in huis kwam er antwoord. ‘Sigurd moet nu naar bed.’

‘Begin maar alvast, ik zal hem voorlezen!’

‘Heb jij kinderen?’ vroeg Bent boven het knarsende geluid van het grindpad uit dat naar de grote, witgeverfde garage liep.

Ik was niet voorbereid op die vraag en schudde slechts mijn hoofd terwijl ik er niet aan probeerde te denken dat ze nu zeven jaar zou zijn geweest. Niet dat ik wist dat het een meisje was, maar ik was daar meer en meer van overtuigd geraakt. Ik slikte de brok in mijn

keel weg. Het werd elk jaar minder, maar weigerde waarschijnlijk helemaal te verdwijnen.

‘Dus jij runt een autowerkplaats op Os?’ vroeg hij op onderhoudende toon. ‘Of is het in Os?’

‘Mag allebei. Nee, de werkplaats is al lang geleden gesloten, maar ik ben erkend automonteur. Af en toe repareer ik voor mijn plezier nog een auto. Ik run het tankstation ernaast.’

We stonden voor de garage en Bent hield de autosleutels omhoog. De garagedeur ging automatisch open. Ik zag dat het om een erg prijzig type deur ging. Bent Halden zou nu een andere keuze maken.

‘Ja, nu herinner ik me dat de man die jou aanraadde dat zei. Jij bent de broer van...’

‘Carl Opgard,’ zei ik.

‘Ja.’ Bent lachte terwijl we naar binnen stapten. ‘De koning van Os.’

Ik merkte dat hij direct doorhad hoe laatdunkend dat klonk. Alsof Os een lullig dorpje was waar Carl rondstapt als een belachelijke koning. Koning op de mestvaalt.

‘Ik wilde niet... hij bezit toch het meeste in jullie dorp?’

‘Hij bezit het meeste van Os Spa. Doe jij het portier open?’

‘Nou ja, dan ben je toch de koning van Os?’

Ik ging achter het stuur zitten en Bent plofte naast me op de bijrijdersstoel. Ik pakte een schroevendraaier uit mijn zak, trok het paneel onder het stuur eruit en begon een schroef los te draaien. Bent volgde me met geveinsde interesse.

‘Hoe staat het ervoor?’ vroeg ik terwijl ik de bedrading opzielduwde. ‘Ik las in het voorlopige rapport dat jullie van mening zijn dat de berg bij Todde oké is.’

‘Klopt.’

‘Juist. Hoe zeker zijn jullie daarvan?’

‘Tamelijk zeker.’

‘Is dat mogelijk met een berg die jullie niet vanbinnen kunnen bekijken?’

‘Ja, maar er is natuurlijk altijd een onzekere factor wat het interpreteren van de seismische gegevens betreft.’

‘En jullie – of misschien beter jij – interpreteren en trekken een conclusie, toch?’

‘Ja, zo kun je dat stellen. Wel samen met mijn partner overigens.’

‘Jon Fuhr.’

‘Jon, ja. Wij zijn geologen.’

‘Jij bezit zestig procent van het bedrijf en hij veertig, dus wat gebeurt er als jullie het niet met elkaar eens zijn?’

‘Jezus, je weet veel over ons. Hoe...’

‘O, dat is slechts een kwestie van opvragen van bedrijfsgegevens bij de Kamer van Koophandel in Brønnøysund. Weet je, ik wilde onlangs de gegevens opvragen van een Amerikaans bedrijf dat achtbanen maakt. Maar dat was verdomme niet makkelijk. Toen merkte ik hoe vanzelfsprekend we hier in Noorwegen de transparantie vinden. We zijn een natie met zoveel vertrouwen dat een Amerikaan waarschijnlijk zal zeggen dat we naïef zijn. Maar het is juist het feit dat we alles kunnen zien dat maakt dat we elkaar vertrouwen. Net als in een dorp. In Os weten we alles van iedereen. Bijna alles. Het is niet zo dat we elkaar allemaal mogen, maar we nemen aan dat de mensen de waarheid spreken. Net zoals het ministerie van Verkeer erop vertrouwt dat jouw en Jons conclusie deugt.’

‘We hebben een goede reputatie, ja.’

‘Maar financieel staan jullie er niet zo goed voor.’ Ik keek op en glimlachte verontschuldigend. ‘Volgens Brønnøysund tenminste.’

Bent glimlachte wat afgemeten terug. ‘De zaken lagen stil tijdens de pandemie. Wat wil je eigenlijk weten?’

Ik concentreerde me weer op mijn werk. ‘Ik vraag me af hoe zeker jij ervan bent dat er een tunnel geboord kan worden met het budget dat beschikbaar is voor het omleggen van de rijksweg. Op een schaal van één tot tien bijvoorbeeld.’

‘Tja,’ zei Bent. ‘Acht misschien. Negen als we zeggen dat het niet dubbel zoveel gaat kosten.’

‘Waarom niet tien?’

Hij antwoordde niet, keek me slechts aan.

Ik stak mijn schroevendraaier omhoog. ‘Hoeveel is er nodig om jouw mening te veranderen?’

‘Wat wil je... Roy, was het toch?’

Ik lachte. ‘Het spijt me, Bent. Mijn vraag komt uit een wetenschappelijk onderzoek naar overtuigingstechniek. Het is de kunst vragen te stellen die de ander ervan overtuigt dat jij gelijk hebt. Het komt uit een boek dat ik van mijn broer heb gekregen. Hij maakt daar gebruik van.’

‘Overtuigen?’

‘Ja. Verkopen van projecten en zo. Hij is daar goed in.’

‘Dus jij bent hier om me... iets te verkopen?’

‘Ja, zo kun je dat wel zeggen. Maar vergeet die techniek.’

‘O?’

‘Ja, ik haal je liever op de oude manier over. Ik geef jou en je partner twaalf miljoen kronen als er in het rapport voor het ministerie komt te staan dat de tunnel niet geboord kan worden.’

Het werd stil.

‘Probeer je me om te kopen?’ vroeg Brent.

Ik knikte. ‘Ja, dat klinkt niet mooi, maar dat is wel de juiste term.’

Brent grinnikte argwanend. ‘Waarom denk je in hemelsnaam dat dat lukt?’

‘Ten eerste gebruik je de tegenwoordige tijd.’

‘Hè?’

‘Als je meende dat het uitgesloten was, dan zou je hebben gezegd: waarom denk je in hemelsnaam dat dat zóu lukken? Zo staat dat in dat boek, dat onze woordkeuze aangeeft wat we denken, vaak nog voordat we zelf weten dat we dat denken.’

Bent snoof. ‘En ten tweede?’

‘Hè?’

‘Je zei ten eerste.’

‘O ja.’ Ik deed het handschoenvakje open, haalde er de autopapieren uit en hield ze omhoog. ‘Ik heb die bekeken toen ik de auto repareerde. Er staat dat je niet de eigenaar bent van de auto. Ik begrijp

dat die geleased wordt door het bedrijf. Leasen is voordeliger, toch?’

‘En wat dan nog?’

‘Ik ontdekte dat er nog drie openstaande boetes zijn waarvan de betalingstermijn is verstreken. Dat vertelt me één ding: dat jij en jouw bedrijf een cashflowprobleem hebben, Bent.’

‘Om die reden denk je dat je me kunt omkopen? Luister, Roy. Ik laat het bedrijf liever failliet gaan dan dat ik iets illegaals doe.’

Hij had zijn stem verheven, maar ik betwijfelde of hij werkelijk zo moreel verontwaardigd was als hij deed voorkomen. Ik wiegde mijn hoofd heen en weer alsof ik de zaak overdacht. ‘Tja, hoe illegaal is het eigenlijk? Niemand weet precies wat er in de berg zit. Mogelijk water. Los gesteente. Acht op de tien, dat wil zeggen twintig procent kans dat het voorlopige rapport fout is. Tamelijk veel, vind je niet? Het is slechts een kwestie van het vanuit een andere hoek te bekijken, te kijken of de data niet op een andere manier geïnterpreteerd kunnen worden. *Right?*’

Bent antwoordde niet.

‘Jazeker, je kunt je bedrijf failliet laten gaan, maar niet jouw gezin.’ Ik knikte naar de villa.

Ik zag aan het trillen van de ene oogspier dat ik beet had. Zijn zwakke punt. De familie. Dat was ook mijn zwakke punt. Maar ik duwde wat als medelijden omhoog kwam borrelen weg. Ik hield het hart koud.

‘Ik heb het in het kadaster gecheckt,’ zei ik. ‘Je hebt een maximale hypotheek. Net als jouw partner. Jullie moesten kennelijk extra geld vrijmaken toen jullie met het bedrijf begonnen.’

Bent bewoog zijn hoofd niet, maar ik had het idee dat hij knikte met zijn blik.

‘En toen kwam de pandemie.’ Ik zuchtte. ‘Oké, het voordeel voor jou is dat het niet zo moeilijk kan zijn Jon over te halen mee te doen.’

Bents ogen werden groter. ‘Je bent gek. Jon is...’

‘...eerder veroordeeld voor verduistering,’ onderbrak ik hem. ‘En geweldpleging.’

Bents mond zakte open en bevroor in die stand.

‘Vonnissen zijn ook openbaar,’ legde ik uit. ‘Heeft hij je dat niet verteld? Het ging weliswaar niet om een al te grote som geld. Hij werkte als student in een bar, maar hij werd veroordeeld tot een halfjaar voorwaardelijk. Dus hij heeft het in zich. Om die reden ben ik naar jou toe gegaan, Bent. Jij mag het met hem bespreken. Zal niet zo moeilijk zijn.’

Bent slikte. Hij boog zijn hoofd en keek naar zijn voeten. Hij zag er verslagen uit, zou ik zeggen. Maar ik herinnerde me wat vader altijd vertelde aan Carl en mij over hoe er in Amerika wilde paarden werden gevangen. Het gevaarlijkste moment was als het paard de indruk wekte op te willen geven en helemaal stilstond. Dan moest je opletten, want dan kwam er gegarandeerd nog een trap.

‘Ik kan het bedrijf failliet laten gaan en overal als geoloog aan de slag komen,’ zei Bent plotseling met een scherpe stem. ‘Met een beter salaris dan wat ik nu verdien.’

Hij had gelijk, dat wist ik. Maar ik wist ook dat het hem niet ging om het salaris. Het ging hem erom zelf iets op poten te zetten, zijn eigen baas zijn. Toen hij zei dat ik de autowerkplaats runde, had ik bijna gezegd dat ik de eigenaar was, maar ik had dat niet gedaan. Ik had zelf gezegd dat ik het tankstation runde, niet dat ik het bezat. Want het klonk zo overdreven en opschepperig. Ik herinner me dat Mari, de jeugdliefde van Carl, me vroeg hoe het kon dat we zo verschillend waren, waarom ik niet opschepte zoals hij deed. Ik had geantwoord dat het kwam doordat ik tevreden was met mezelf. Wat uiteraard een leugen was. Want ik was niet tevreden met mezelf, nooit geweest. In mezelf, in mijn hoofd, ben ik een verrekte pachter en boer. Een woordblinde, sociaal hardhorende eenling die zichzelf heeft opgeleid in een klein bergdorpje. Met een broer die alles had wat ik niet had. Goed op school, populair bij de meisjes, populair bij iedereen eigenlijk. Carl had nooit dat verkoopboek nodig om te begrijpen op welke knoppen hij moest drukken. Hij wás het boek.

‘Vertrouwen is goed,’ zei ik en ik duwde het paneel onder het stuur

weer op zijn plaats. ‘Dat is het beste wat we hebben in Noorwegen en meer waard dan olie. Jazeker, de overheid zal vertrouwen hebben in jouw rapport. Net zoals ze vertrouwden op het weerrapport dat het aantal dagen vermeldde dat het mistig was in Hurum. Op basis van dat rapport werd besloten dat Gardermoen het belangrijkste vliegveld moest worden. Herinner je je dat nog? Dat was in 1994. Veel zakenlieden hadden er belang bij dat het Gardermoen werd. Toen begon ingenieur Wiborg te protesteren, hij meende dat de metingen fout waren. Maar twee dagen voor hij zijn eigen metingen in het Storting kon presenteren, stierf hij. Zelfmoord, werd er gezegd. Hoewel niemand kon uitleggen hoe hij in zijn eentje en naakt op de derde verdieping van zijn hotelkamer door de ruit van thermopane glas kon vallen.’

Bent knipperde met zijn ogen. Ik had met hem te doen, natuurlijk had ik dat. Zoals ik ook af en toe te doen had met de kerels die op de vuist gingen tijdens een dansavond in Årtun omdat Carl flirtte met hun meisje. Ze waren jaloers en dat was niet zo vreemd. Meestal kwamen ze uit een ander dorp en wisten ze niet dat Carl een grote broer had – die weliswaar kleiner was dan hij –, die de belagers van Carl wel in elkaar zou slaan. Ik beleefde er toen geen plezier aan en ik beleef er nu geen plezier aan. Het was gewoon iets wat moest gebeuren. Voor je familie.

Bent liet lucht ontsnappen uit zijn longen, hij staaarde door de voorruit naar de garagedeur. Ja, hij was ingesloten, dat zag hij wel in. Er was geen sprake van dat hij geweld zou gebruiken en de verwijzing naar de affaire-Wiborg had hij alleen gebruikt om hem een extra argument te geven dat hij vanavond mee kon nemen in zijn overwegingen. Hij kon bij zichzelf zeggen dat het niet ging om hebzucht, nee, het ging om zijn welzijn. Was hij zover? Zat mijn werk erop? Ik hoopte dat echt. Ik wilde namelijk niet mijn laatste troef spelen: nonchalant de namen van zijn vrouw en twee kinderen noemen en vertellen naar welke crèche en school ze gingen.

Het was bovendien altijd moeilijk te voorspellen wat er gebeurde als je de familie erbij betrok. Ik hield het metalen ding in de lucht. ‘Oeps,’ zei ik. ‘Ben ik weer vergeten dit ding erin te zetten.’

Kan iedereen een moordenaar worden? Of hebben sommigen – ja, de meesten van ons – een mentale of morele beveiliging die hen verhindert iemand van het leven te beroven? Ik heb het niet over doden uit noodweer of waanzin, maar of je een goede, gewone man, Bent Halden bijvoorbeeld, zover kunt krijgen dat hij een medemens in koelen bloede doodt zonder een ander motief dan dat hij zelf een iets beter en makkelijker leven krijgt?

Over dergelijke zaken dacht ik na terwijl mijn Volvo v60 en ik door het donker reden.

Zoals altijd ging het rijden van Oslo naar Os 's avonds laat sneller. Het was kort na middernacht toen ik op een parkeerplaats langs de weg stopte. Overdag kon je vanaf dat punt zowel het gemeentebord als het deel van het dorp zien dat aan het Budalsvann lag. Kort samengevat wonen er in het centrum van Os ongeveer duizend mensen en in de hele gemeente drieduizend. Het dorp ligt zeshonderd meter boven zeeniveau, de zomers zijn er kort, maar warm en droog terwijl de winters streng en intens zijn. Het centrum en de meeste boerderijen, we hebben het over het boerenland, liggen beschut in het dal terwijl andere boerderijen – zoals Opgard – hoger tegen de berg liggen en veel weidegrond hebben, maar weinig akkers. Het cliché luidt dat we een taai en weinig spraakzaam volk zijn dat geleerd heeft te overleven onder barre omstandigheden en dat is verdomme niet eens zo ver bezijden de waarheid. Dit dorp balanceert tussen een verbeterd, warm saamhorigheidsgevoel en een claustrofobische roddelcultuur en afgunst.

De belangrijkste bron van inkomsten is het toerisme, voornamelijk de verkoop en verhuur van zomerhuisjes, en het overnachten in Os Spa en op de camping waar ook hutten staan. Voordat Os Spa werd gebouwd, waarmee Carl koning van Os werd, was het Willem Willumsen die regeerde met Willumsen tweedehandsauto's en -campinghutten. Alhoewel, regeren deed burgemeester Aas die al zijn leven lang in de Arbeiderparti zat tot hij zelf besloot te stoppen. Maar hij was nog altijd de grijze eminentie naar wie de nieuwe burgemeester zijn oren moest laten hangen.

De maan stond bleek boven de Ottertind en er was een heldere sterrenhemel te zien. Ik weet niet veel van sterren, ze zijn met te veel en staan te ver van me weg, maar als er iemand naast me in de auto had gezeten, dan had ik wel het een en ander kunnen vertellen over Os. Ik kon vertellen wie in welk huis woonde afgaande op de lichten onder ons.

Even schoot het beeld door mijn hoofd: ik zag voor me hoe ze naast me zat en hoe het meisje op de achterbank ons gesprek volgde. En ik vertelde dat daar, meisjes, waar de meeste lampen brandden, de markt is, en het licht hoog tegen de berg is het grote huis dat oom Carl bezig is te bouwen.

Ik herpakte me en keerde terug naar de realiteit.

Ik was drie dagen weg geweest en na twee dagen had ik heimwee gekregen. Ik weet niet waarom. Ik was alles wat ik in dit dorp had kwijtgeraakt. Maar ik had er ook alles wat ik had gekregen. Ik haatte deze plek, maar ik hield er ook van. Wat kon je uiteindelijk nog meer verlangen van je geboorteplaats?

Ik startte de Volvo en reed de rijksweg weer op. Ik kwam in de bebouwde kom, reed langs mijn werkplaats en het tankstation, langs het huis van Smitt waarvan de ruiten vuil waren van het stof van de weg en waar een groot bord hing dat reclame maakte voor de kapper en het solarium. De indruk werd gewekt dat dit gelijktijdig kon gebeuren.

Honderd meter verderop stond het gebedshuis. De witte verf blad-

derde van de muren, maar dat was niet altijd het geval geweest. Al sinds mijn jeugd werden daar opwekkingsbijeenkomsten gehouden die met onregelmatige tussenpauzes het dorp in hun ban hielden. Voor een korte periode was er sprake van spirituele vervoering en kreeg het gebedshuis een nieuw verfje. Dan doofde alles weer en kreeg de duivel de overhand en bleef het gebedshuis leeg en donker achter, en het spreken in tongen en de getuigenissen echoden tussen de muren. Er was iets beangstigends aan het gebedshuis en de glimlachende, rondtrekkende predikanten die steeds weer opdoken en hier een paar maanden woonden. Het leek of er zaken gebeurden in het gebouw met een kruis op het dak waar niemand over waagde te spreken. Naast al die heerlijke, schandalige zaken waarover wél werd geroddeld, maar die ogenschijnlijk nooit waren gebeurd.

Ik reed langzaam door het centrum – als je het kleine marktplein zo wilde noemen –, draaide het raam naar beneden en keek naar Fritt Fall, de enige plaats waar je op zaterdagavond in Os uit kon gaan. Ik herkende Eriks sierlijke handschrift op het reclamebord: DJ ERIK. HAPPY HOUR EVERY HOUR.

De bastonen waren buiten goed te horen, het was er vast druk. Toen ik Fritt Fall voor een appel en een ei van Erik Nerell kocht was dat niet omdat ik dacht dat er goed geld te verdienen viel in het uitgaansleven van Os, maar omdat ik het wilde hebben. Op een dag – als alles ging zoals gepland – zou het veel meer waard zijn dan waarvoor Erik Nerell het gedwongen was te verkopen. Het was zijn eigen schuld, hij had het gewoon niet goed uitgebaat. Onderdeel van de onderhandelingen was geweest dat Erik er had mogen blijven werken, maar ik stelde Julie daar aan als de nieuwe chef. Zij had bewezen dat ze het tankstation prima kon runnen als ik weg was. Ze had de biljarttafel eruit gegooid en een pizzaoven en espressomachine gekocht en het aantal biermerken uitgebreid met twintig soorten uit de hele wereld. Fritt Fall was open van tien tot tien en op vrijdag en zaterdag tot één uur. Het werkte, het was geen goudmijn, maar Os leefde na vijf uur en je moest het synergie-effect ervan niet onderschatten.

In het westen en nu precies onder de bleke maan zag ik de omtrekken van het huis waarheen Carl zou verhuizen als het over een halfjaar klaar was. De mensen noemden het de *Kongsgård* en het leek inderdaad op een statig huis zoals het boven alles uit troonde. Net zoals in het nummer ‘Mansion on the Hill’ van Bruce Springsteen.

Ik sloeg rechts af, reed langs Nergard. Ik merkte op – zoals dorpeelingen dat doen – dat de auto van Grete Smitt op het erf van Simons stond. Daarna begon de smalle weg naar de top. Ik schakelde terug voor de Japansving. En daarna voor de Geitesving. Ik reed over het erf en parkeerde tussen de schuur en het kleine woonhuis, naast de BMW van Carl.

Opgard. Thuis.

Carl was nog op. Hij had zich niet omgekleed en zat met een biertje in de schommelstoel van vader. Het was vaders idee geweest om het armzalige huis dat hij op de berg bouwde een Amerikaanse *porch* te geven. En moeders idee dat er glas rondom moest komen en om die de wintertuin te noemen. Dat zegt wel iets over waar ze vandaan kwamen. Zij had als dienstmeid en huishoudster gewerkt bij een rederijfamilie in de stad en ze hield ervan Engelse en deftige termen te gebruiken. Zo noemde ze de naar mest ruikende gang de *hall*. Vader was opgegroeid op het platteland van Minnesota met een Cadillac, een methodistenkerk en de *pursuit of happiness*. Hij had Carl en mij een tweede naam gegeven zodat hij twee Republikeinen kon vernemen. Ik heette Calvin naar president Calvin Coolidge en Carl Abel naar Abel Parker Upshur, de man die de annexering van Texas voor elkaar had gekregen.

Vanuit de wintertuin had je uitzicht over het hele dorp. Os Spa konden we niet zien want dat stond in het westen achter een bergtop, maar het lag op slechts een kwartier lopen over ons terrein. Net zo snel als naar het dorp rijden en dan de geasfalteerde weg nemen naar het hotel. Ik had Carl gevraagd waarom hij erop stond met de auto te gaan, want als hij de benenwagen gebruikte, raakte hij misschien

een paar van de kilo's kwijt die er elk jaar bij leken te komen. Ik werd juist met het jaar magerder. Maar hij meende dat een hoteldirecteur met een zekere waardigheid op het werk moest verschijnen en dat die extra kilo's hem meer aanzien gaven.

Ik ging naast Carl zitten, haalde het blikje met Berry-snus tevoorschijn en stopte een zakje achter mijn onderlip. Vader had me geleerd dat je het niet, zoals ze hier deden, achter je bovenlip moest stoppen en dat het Berry moest zijn. Niet die rotzooi die ze hier in Scandinavië verkochten.

'En?' zei Carl.

'We zullen zien,' zei ik en ik pakte het laatste ongeopende flesje bier van de vensterbank, trok mijn zakmes uit het foedraal en wipte de kroonkruk eraf. Het bier smaakte goed. Eén flesje bier smaakt altijd goed. Het was de dorst naar meer die mij onderscheidde van Carl en vader. Ik was die nuchtere kerel die de *designated driver* was geweest voor Carl vanaf het moment dat ik oud genoeg was om te mogen autorijden, wat in Os al ver voordat je je rijbewijs mocht halen was. Vanaf mijn zestiende had ik Carl en Mari naar de dansavonden in Årtun gereden, op ze gewacht, cola gedronken, gevochten en ze weer naar huis gebracht. De relatie met Mari was voorbij nadat Grete Smitt – de beste vriendin van Mari – had rondgebazuind dat zij met Carl had geneukt. Carl was naar Amerika vertrokken om te studeren en vijftien jaar later was hij teruggekeerd met een vrouw en plannen om Os Spa te bouwen. Dat was nu meer dan acht jaar geleden, zijn vrouw was er niet meer, maar het hotel stond er. Een vijf sterren goudmijn van een berghotel, de trots van het dorp en de enige *claim to fame*.

'Maar wat denk je?' vroeg Carl terwijl hij een boer trachtte te onderdrukken.

Ik haalde mijn schouders op. 'Negentig miljoen kronen voor een achtbaan is veel.'

'Ik bedoel de geoloog. Gaat hij het aanbod accepteren?'

'Weet ik niet. Ik heb hem bedenktijd gegeven.'

‘O? Dat betekent dat hij twijfelt?’

‘Dat betekent dat hij gelukkig morele bezwaren heeft.’

‘Gelukkig?’

‘Ja.’ Ik nam een slok uit mijn flesje. ‘Hij heeft nu last van zijn geweten, dat komt niet pas later.’

‘En dat is goed voor ons?’

‘Dat betekent dat als hij instemt we niet het risico lopen dat hij later spijt gaat krijgen en terugkomt op zijn besluit. Als hij een geweten heeft, zal hij geen ja zeggen om ons een loer te draaien.’

‘Af en toe zou je denken dat jij de slimste van ons tweeën bent,’ zei Carl, hij zette zijn flesje tegen zijn lippen en dronk het leeg.

Het was een grapje, maar niet minder waar. Er waren niet veel mensen die meenden dat ik slimmer was dan Carl.

‘Er is een reactie gekomen op ons verzoek een vangrail te plaatsen,’ zei hij terwijl hij opstond. ‘Nog een biertje?’

Ik tilde mijn flesje op om te laten zien dat ik nog had. Hij verdween en ik hoorde dat in de keuken de koelkastdeur open- en weer dichtging.

Dit was typerende Carl-dramaturgie. Hij laste met opzet een pauze in zodat verwachtingen zich konden opbouwen. Dat werkte goed als hij een nieuw project wilde verkopen, maar ik was er zo aan gewend dat ik niet overliep van spanning noch ongeduldig of geïrriteerd werd. Ik hoorde dat hij het flesje opende en mijn blik ging naar de Geitesving die baadde in het maanlicht. De grens waar de openbare weg ophield en overging in een privéweg was al jaren onderwerp van discussies met het ministerie van Verkeer geweest. Wij meenden dat het de taak was van het ministerie om een vangrail te plaatsen in een bocht waar de berg honderd meter loodrecht naar beneden ging en eindigde in Huken, een smal ravijn dat niet graag teruggaf wat erin viel. Geiten noch mensen. Als er auto’s in terechtkwamen dan gaf Huken ze zeker niet terug.

Ik was bijna achttien en Carl nog geen zeventien toen vader en moeder verongelukten. We zagen ze in vaders zwarte Cadillac De-

Ville naar de bocht rijden en over de rand verdwijnen. Als daar een vangrail had gestaan, was dat niet gebeurd. Daar was het ministerie het ook mee eens. Maar pas toen er nog eens twee auto's over de rand waren gegaan had het ministerie van Verkeer het boetekleed aangetrokken en de verantwoordelijkheid op zich genomen.

Carl kwam terug en ging weer zitten.

'Ze beginnen na het weekend.'

'Jezus,' zei ik. 'Dat is goed nieuws. Hoe heb je dat voor elkaar gekregen?'

'Ik ben Carl,' zei hij serieus. 'Ze vragen zich alleen af welke kleur vangrail we willen.'

Ik lachte. We proostten.

'Het niet zo goede nieuws is dat ze eerst de auto's uit het ravijn willen halen.'

Ik wilde net weer een slok nemen. 'Meen je dat nou?'

'Ja, ze gaan het doen met twee kraanwagens en een oplegger met een katrol, zeggen ze. Ik begrijp dat met die katrol niet, maar jij waarschijnlijk wel.'

Ik knikte. Hoewel ik als automonteur alleen de theorie had geleerd, wist ik wel het een en ander van de natuurkundige wet van behoud van arbeid.

Carl had verstand van bedrijfskunde. Nadat Mari en hij uit elkaar waren gegaan, had burgemeester Aas ervoor gezorgd dat hij een studiebeurs kreeg van een vereniging van geëmigreerde Noren in Minnesota. Ik hoorde alleen van hem als hij geld nodig had en ik zag hem vijftien jaar niet. Maar nadat hij acht jaar geleden terugkeerde, was er bijna geen dag voorbijgegaan dat ik hem niet zag.

De mensen vonden het wellicht vreemd dat wij – twee volwassen broers – ervoor kozen op een boerderij te wonen. Oude geruchten doken weer op en die gingen vooral over mij. Als je de dertig bent gepasseerd en je hebt nog geen gezin gesticht, dan begint men in een dorp als Os argwanend te worden.

Er ging een gerucht dat ik mijn kleine broertje had misbruikt toen

we tieners waren. Ja, zelfs dat we minnaars waren. Dat gerucht verdween niet toen Carl een relatie had met Mari. De geruchten verstondden wel wat toen ik als zeventienjarige een verhouding kreeg met de vrouw van Willum Willumsen. Toen werd er niet meer gefluisterd dat ik op de boerderij de keuze had uit twaalf geiten. Er werd gezegd dat ik niet door en door pervers kon zijn als ik het deed met de koningin van Os, Rita Willumsen. En Carl was een te grote rokkenjager om homo te zijn en hij had zelfs een vrouw meegenomen toen hij terugkeerde uit Amerika.

Mensen geloven zo veel en weten zo weinig. Wij vonden dat prima. Laat ik het zo formuleren: het was beter dat ze het ergste dachten over Opgard, want dat was hoe dan ook niet erger dan de waarheid.

‘Relax,’ zei Carl. ‘Ze zullen brokstukken omhooghalen die rijp zijn voor de sloop.’

‘Is dat zo?’ zei ik. ‘Jij zei anders dat het niet zulk goed nieuws was.’

‘Ik vermoedde dat jij het geen goed nieuws zou vinden. Ik vind het prima dat we die autowrakken kwijt zijn. Dan hangen die niet als het zwaard van Sisofus boven ons.’

‘Sisyphus,’ zei ik. ‘Dat is die man met de steen. De man met het zwaard heet Damocles.’

Carl lachte. ‘Het was zo gek toen ik terugkeerde uit Amerika dat jij ineens dergelijke dingen wist. Alsof je stiekem naar school was geweest.’

‘Niemand wist van die school,’ zei ik zacht, ondertussen het etiket op het bierflesje bestuderend.

Carl gromde. ‘Dat is waar, maar Rita Willumsen kan je dat niet allemaal hebben geleerd.’

‘Ze heeft wel iets in gang gezet. Ik weet niet zoveel van dat soort zaken, jullie boerenkinkels zijn zo verrekte makkelijk te imponeren.’

‘Imponeren? We hebben schijt aan dergelijke kennis, snap je dat niet?’

We lachten. Carl was nu in de goede zone. Als hij zo was, dacht ik dat het eenzaam zou worden als hij naar zijn herenhuis verhuisde.

Maar ik wist ook dat het na een paar biertjes ineens kon omslaan. Dan kwam hij in vaders zone. De donkere, zwijgende, slechte zone, die voornamelijk mijn domein was. Maar waar Carl – van wie iedereen dacht dat hij charmant, zorgeloos en spontaan was – steeds vaker op bezoek kwam.

‘Verdomme, die Rita was goed,’ zei Carl en hij staaarde dromerig uit het raam.

‘Dat is ze nog steeds,’ zei ik en ik nam weer een slok.

‘O ja? Ben je verder met haar gekomen?’

Ik grinnikte. ‘Kurt Olsen en zij hebben zich vorige week verloofd dus ik neem aan dat je het over het kampeerterrein hebt.’

‘Uiteraard.’

‘De bal ligt nog steeds bij haar en ik heb er nog niets over gehoord.’

‘Ze zal geen beter bod krijgen. Maar als GeoData met een rapport komt waarin staat dat de Toddetunnel niet gebouwd kan worden, dan zal de prijs omhoogschieten.’

Ik knikte. De prijzen van het onroerend goed in Os waren gekelderd toen duidelijk werd dat de rijksweg niet langer door het dorp zou gaan. Ze stegen nu weer een beetje toen Os Spa een succes leek te worden, maar er zijn grenzen aan wat een hotel kan betekenen voor een dorp zonder rijksweg, zelfs als het maar drieduizend inwoners telt. Terwijl de prijzen in Os stagneerden, was er in de rest van het land sprake van een recordgroei op de woningmarkt en in het bedrijfsleven. Kort samengevat: als de mensen er lucht van kregen dat de rijksweg toch door Os bleef gaan, dan had het dorp heel wat in te halen op het gebied van prijzen. En dat zou in zeer korte tijd gebeuren. Het kampeerterrein met zijn ligging aan het meer en slechts op tweehonderd meter van de markt zou een toplocatie worden en de prijs zou meer dan verdubbelen, daar was geen twijfel over mogelijk. Dus ja, het had haast.

Willum Willumsen zaliger had niet alleen voldaan aan het cliché van een slimme handelaar in tweedehandsauto's, hij was het voorbijgestreefd. Toen ik vader vroeg of het klopte wat ze op school zei-

den, dat Willumsen hem veel te veel had laten betalen voor een oude Cadillac DeVille, had hij kort geantwoord: ‘Wij van Opgard onderhandelen niet over de prijs.’ Er klonk zowel bitterheid als trots in dat antwoord, meende ik. Plus een lichte schaamte.

‘Ze is morgen bij de wedstrijd,’ zei Carl.

‘Hoe weet je dat?’

‘Iedereen komt morgen naar de wedstrijd. Als we winnen, promoveren we namelijk. Met nog zeven wedstrijden te spelen.’

‘Is dat zo? Naar welke divisie gaan we dan?’

Carl kreunde. ‘Het is prima dat voetbal je niet interesseert, maar het gaat hier wel om óns team.’

Dat was maar gedeeltelijk de waarheid. Het was het initiatief van Carl geweest om Os Spa voor tachtig procent aandeelhouder te maken van Os FC. Dus toen ik een paar jaar geleden een groot deel van mijn aandelen in Os Spa aan Carl had verkocht, bezat ik daarmee ook nog maar weinig van de club. Dat was volkomen in harmonie met mijn interesse. Niet dat Carl zo geïnteresseerd was in voetbal, hij wilde slechts populair zijn en had het idee dat de weg naar het hart van de dorping via steun aan de plaatselijke voetbalclub ging. Eerst waren we sponsor, toen wilde Carl van de club een beursgenoteerd bedrijf maken en daarvan de eigenaar worden. Op die manier konden we een paar goede spelers en een trainer kopen. Dat was heel ongebruikelijk voor een club in de vijfde divisie en de mannen grinnikten en zeiden dat alleen sjeiks en Russen eigenaar van een voetbalclub waren. Maar ze hielden hun mond toen de club een Nigeriaanse spits aankocht en de voormalige sterspeler Kurt Olsen van Os FC aanstelde als trainer en zonder een verloren wedstrijd oprukte naar de vierde divisie. En nu waren we kennelijk op weg naar de derde als ik het goed begreep.

‘Goed, ik kom,’ zei ik. ‘Verder nog nieuws?’

‘Ik heb eindelijk voor elkaar gekregen dat het bedrijf in Duitsland bereid is die exclusieve keuken te installeren in mijn huis. En er zou een wolf gezien zijn bij Steinssetra.’

‘Echt?’

‘Ik weet het niet, maar men zegt dat Simon Nergard hem heeft gezien.’

We lachten weer. Nergard was onze naaste buurman, hoewel zijn boerderij een stuk lager lag. Simon stond erom bekend een leugenaar en een kletsmaajoer te zijn, daarin was hij gewaagd aan zijn vriendin Grete Smitt, de dorpskapper en roddeltante.

‘Maar gisteren heeft Erik Nerell in dat gebied het kadaver van een schaap gevonden,’ zei Carl. ‘Duidelijk werk van een roofdier, zei hij. Maar veel heeft hij er niet van gegeten, dus als het een wolf was dan gaat het niet om een roedel, maar om een eenzame wolf.’

Ik schudde mijn hoofd. ‘Er zijn hier al vijftig jaar geen wolven gezien. Vast een loslopende hond. Het zou me niet verbazen als het om de rottweiler van Simon gaat en nu beweert hij dat het een wolf was zodat hij de schuld niet krijgt.’

Carl bromde. ‘Maar stel dat het een wolf was. Dat hij hier rondloopt, is dat goed of slecht nieuws voor de hotelgasten?’

‘Tja, zeg het maar,’ zei ik. ‘Hij zal hier in elk geval niet lang zijn.’

‘Hij trekt verder, denk je?’

‘Hij gaat dood. Wolven leven van grote prooidieren en om die te vangen heb je een roedel nodig.’

‘Net zoals bij ons?’

‘Net zoals bij ons,’ zei ik en ik nam nog een slok. Ik was moe en rozig. Het was relaxed om te zitten babbelen met de persoon die je het beste kende op de wereld, die haast een verlengstuk van jezelf was. Als Carl een zin begon wist ik al na drie woorden hoe die zou eindigen en vice versa, dus vaak gebruikten we maar drie woorden. Het was bijna alsof je alleen was en je spaarde je stembanden en energie.

‘Verder nog iets te melden?’ vroeg ik.

‘Nee. Of jawel. We hebben een nieuwe bedrijfsleider aangesteld. Een jong, slim meisje van hier.’

‘O?’

Carl deed het weer. Hij dronk langzaam en liet me wachten. Haalde adem. Maar in plaats van de naam kwam een boer.

‘Jezus, Carl. Ga je het vandaag nog zeggen?’

‘Sorry, de dochter van dakdekker Moe.’

‘Natalie?’

‘Herinner je je haar nog? O ja, er was toen dat gedoe met haar, dat was ik bijna vergeten.’

Misschien loog hij voor zichzelf, maar Carl was het niet vergeten, in het beste geval had hij het misschien verdrongen. Want ‘dat gedoe’ was iets wat ik aan Carl had verteld.

Het was kort na Carls terugkeer, Natalie Moe zat op de middelbare school en het magere, bleke meisje met haar verschrikte ogen dook iets te vaak in het tankstation op om EllaOne-spijtpillen te kopen. Ik deed navraag bij Julie die bij me werkte en in de klas zat met Natalie. Ik vroeg of Natalie een vriend had en dat ze haar moest zeggen condooms te gebruiken. Maar Julie meende dat Natalie maar wat rondneukte. Ik wist het niet zeker, maar ik kon het me niet voorstellen. Op een dag kwam haar vader en hij vroeg ook om spijtpillen.

Toen herkende ik de schaamte in zijn blik en begreep ik het.

Politiechef Kurt Olsen reageerde echter niet op mijn verdenkingen, daarom nam ik de zaak zelf ter hand. Ik ging naar Moe, sloeg hem halfdood en zei dat ik terug zou komen om mijn werk af te maken als hij zijn dochter niet binnen de kortste keren naar een plaats op veilige afstand van haar vader zou sturen. Als hij dat deed dan zou ik mijn mond houden. Natalie heeft haar middelbare school afgemaakt in Notodden. Ik heb haar daar toevallig nog een keer in een café samen met vrienden gezien. Ik heb haar niet aangesproken, maar ik stelde wel vast dat ze die verschrikte blik niet meer had.

‘Heb je nog met de Fransen gesproken?’ zei ik om van onderwerp te veranderen omdat er een paar gebeurtenissen en zaken zijn waarover Carl en ik liever niet praten.

‘Elke dag,’ zei Carl. ‘Onze kwartaal- en jaarcijfers staan hun wel aan, ze zijn onder de indruk van de tekeningen van de nieuwe vleugel en ze zullen twee bouwkundig ingenieurs sturen die woensdag het hotel inspecteren.’

‘Mooi,’ zei ik. Het plan voor de uitbreiding van Os Spa was eerst op scepstis gestuit tijdens de algemene aandeelhoudersvergadering die uitsluitend bestond uit lokale investeerders, mijzelf inclusief. Er waren terechte zorgen over wat er zou gebeuren met de toestroom van gasten als de rijksweg uit het dorp verdween. Maar Carls argument had iedereen overtuigd. Hij zei dat consolidering pure zelfmoord was, als het hotel een goede reden moest zijn om de omweg via Os te nemen, dan moesten we offensief te werk gaan. Groot en spectaculair. ‘Groei of sterf,’ meende Carl. ‘We kunnen geen vijf sterren boutique-hotel worden. Het is essentieel dat we goed op de kaart staan. Dan heb ik het niet alleen om kwaliteit, wat betreft de grootte moeten we ook over kritische massa heen. Ik wil dat niet alleen dit dorp, maar ook dit deel van de provincie synoniem is aan Os Spa. Als mensen Os Spa horen, moeten ze niet alleen aan een hotel en een warm bad denken, maar aan een beleving. En dan moeten wij, beste investeerders, de zaken niet vertragen.’

Daarna was er een intense, maar korte discussie geweest of een aandelenemissie buiten Os verstandig was. Maar het verstand had gezegevierd, er waren grenzen aan hoeveel kapitaal er in Os zat. De Franse hotelketen Alpin had al vijftien procent van de aandelen van het hotel nadat Carl – die de algemeen directeur van Alpin kende uit zijn jaren in de vastgoedbranche in Toronto – ze na de brand had uitgenodigd om te investeren in het hotelproject. Nu was Alpin een aandelenemissie aangeboden waardoor het bedrijf vijfenveertig procent van Os Spa zou bezitten. Dat betekende dat de controle nog steeds veilig in handen was bij ons in Os, maar het risico was gespreid en de Fransen konden mogelijk ook een bijdrage leveren door hun competentie op de internationale markt. Zodra men het eens was over de prijs van een aandeel, zou de transactie plaatsvinden en de bouw beginnen. Vanzelfsprekend zouden de Fransen bereid zijn aanzienlijk meer te betalen als er tussentijds een rapport kwam van GeoData met de conclusie dat een tunnel niet mogelijk was.

‘Ik ga slapen,’ zei Carl en hij stond op.

‘Oké. Welterusten.’

‘Ook welterusten. Je lijkt over iets na te denken.’

Ik knikte. ‘Weet je wat ik dacht toen ik bij Halden aanbelde?’

‘Dat je een risico nam?’

‘Ja, dat ook. Maar ik dacht vooral dat ik een moordenaar ben. Dat wij moordenaars zijn.’

Carl keek me met opgetrokken wenkbrauwen aan. ‘Slaap lekker,’ zei hij en hij liep weg. Zoals gezegd praten we niet over bepaalde zaken.

Ik bleef in het donker zitten terwijl ik boven me zijn voetstappen hoorde.

Zeven moorden.

Carl en ik hadden samen zeven mensen gedood. Plus een hond.

Ik dronk mijn flesje leeg.

Nee, het stond me niet aan dat de autowrakken opgetakeld werden.